

וביום השמיני ימול

כתב בשולחן ערוך הרב בענין נטילת ידים שחרית (נעגל וואסער) שיתחילו כבר ליטול לתינוק מיום הברית מילה. זה מרומז ב'מיל"ה' שהוא ר"ת ליטול ידיו מיום הברית.

להציל שארית ידידנו משחת

בנוסח הברכה שאומרים אחר הברית בשעת קריאת השם אומרים: 'צוה להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו', כאשר ידיד הכוונה לאברהם אבינו כדאיתא בגמ' מנחות נג.

יש לדייק מה הענין בזה של 'להציל משחת'?

איתא בגמ' עירובין יט. שכל איש מישראל שנדון לגהנום, אברהם אבינו בא ואינו נותן שיורידו אותו לעומק הגהנום - באר שחת, אך בתנאי ששמר בריתו שלא לחללה ע"י בעילה לנכרית שאז הערלה נמשכת לבת אל נכר ואינה נחשבת יותר בריתו של אברהם אבינו.

הרי מבואר שע"י הברית זוכים להינצל מ'שחת' ע"י אברהם אבינו, לכן מזכירים זאת בברכת הברית, להודות להקב"ה על הזכות המיוחדת הזו שנתן לנו ע"י הברית.

להינצל משחת

מהלך נוסף להסביר מדוע ניצלים משחת דוקא, כי הנה האותיות 'ש'ת' הכוונה לכל גויי הארץ, ככתוב 'וקרקר כל בני ש'ת', אך בני ישראל שונים מהם בתכלית ועיקר ההיכר הוא ע"י שמירת 'שבת', שזה אותיות 'ש'ת', עם האות ב' באמצעה שעניינה ברכה כדברי חז"ל (פתחה תורה באות ב' בראשית שהיא ברכה).

כך גם 'שחת', האות ח' שעניינה ברית מילה, ככתוב: 'וביום השמיני ימול', מבדילה בינינו לבין בני ש'ת'.

ובזה נרמז גם מה שכתבנו לעיל, שמי שאינו שומר בריתו (אות ח') מלחללה עם נכרית שהן נקראות בנות 'ש'ת', גורם רעה לעצמו שלא ינצל חלילה מבאר שחת, כי אברהם אבינו מציל, רק את אלו שלא משכו ערלתם.

אליהו מלאך הברית

במוצאי שבת מזמרים זמירות בענין זכויותיו של אליהו הנביא ויש זמר מיוחד 'אליהו הנביא אליהו התשבי וכו' ובו נאמר: 'איש כלכלוהו העורבים ולא מת לשחת', בפשטות, המילה שחת בסוף המשפט מיועדת לחרוז את הפזמון, שקודמו הוא 'למצא נחת' ואחריו 'כד וצפחת', אך עדיין יש עוד כמה חרוזים שמסתיימים באותיות 'חת' בניקוד פתח, שיכלו בהחלט להשתלב כאן כראוי, כגון 'כאחת' 'רחת' 'פי פחת' ועוד.

אולם לפי דברינו לעיל, שהברית מציל מ'שחת' ואליהו הלא הוא מלאך הברית, לכן נבחרה המילה 'שחת' בענייננו, להזכיר שהוא ניצל ממנה (וגם מציל אחרים).

סמיכות פר' שמיני לתזריע

פרשת תזריע פותחת בפסוק 'וביום השמיני ימול', וזה כהמשך לפרשה הקודמת ששמה 'שמיני' ע"ש הכתוב 'ויהי ביום השמיני'.

מסכת נגעים

מסכת נגעים יש לה י"ד פרקים. סימן לדבר, ימי הסגר לנגעי אדם הם מקסימום י"ד יום, היינו הסגר של שבעה ימים ואח"כ הסגר של עוד שבעה ימים.

שני צפרים

איתא בספרים הקד', למה צריך שני צפרים ולא די באחת? והתירוץ: כי הוא בא לכפר על עוון לשון הרע שדיבר על רעהו, כציפור המציצת, לכן מביא צפור אחת, והשניה לכפר על שלא דיבר וציץ מילות טובות וחיוזוק לאותו אחד שעליו דיבר לשה"ר, אולי כך היה מטיב את דרכו.

ע"פ זה אמרתי, כי מ"ט שערי טומאה מרמז גם על כך, כי מ"ט ר"ת מילה טובה, היינו, גם אם מישהו כבר התדרדר והגיע על כדי מ"ט שערי טומאה, יש סיכוי שאם תעניק לו מילה טובה, הוא יקבל כח להתחיל את הדרך חזרה וכבר היו דברים מעולם.

(פוק חזי, במעשה ד'אחר' בגמ' חגיגה, שרבי מאיר התחנן אליו 'חזור בך' והלך לבתי המדרש וחיפש מילה טובה ולא קיבל מאף אחד ולכן המשיך במרדו).

נרפא נגע הצרעת

'וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע' יש לדייק באריכות הלשון, שהיה די לכתוב 'והנה נרפא הצרוע', וגם הלשון קשה, שהרי הנגע אינו צריך להתרפא, המנוגע צריך להתרפא והיה יכול לכתוב: 'והנה נרפא הצרוע מצרעתו'?

ונראה בדרך דרוש ומוסר, כי המילה 'נרפא' שורשו מלשון הרפיה, כמו 'נרפים אתם נרפים', שדבר הנאחד בחוזקה, כאשר מחליש ומרפה אחיזתו, שייך לשון נרפא, וכאשר אדם חלה במחלה, גם אם נתרפא, גופו יותר רגיש למחלה ועלולה לשוב אליו (וכמו שרואים הרבה חולים במחלה ל"ע שאחר תקופה זה תוקף שוב).

ולזה התורה מודיעה למצורע, ידוע תדע, אמנם 'נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', היינו, הנגע קיים אלא שהוא הרפה ממך ועומד מרחוק, ועתה בידך הדבר, אם תשוב לכסלך ותדבר שוב לשה"ר, הנגע יחזור וילפף אותך, על כן השמר והזהר שלא לחטא ולהיכשל בזה שוב.

פסוקי הפרשיות תזריע מצורע

פרשת תזריע יש בה ס"ז פסוקים, פרשת מצורע יש בה צ' פסוקים ויש לזה סימן בשמות הפרשיות.

שתי הפרשיות עיקר עניינם הם נגעים וצרעת.

לזה 'כנגע', בספק, ולא דנת מיד לכף חובה, ומדוע כאשר ראית דבר רע אצל חברך דנתו מיד לכף חובה?

מצרע - מרצע

מצרע הם אותיות מרצע, ענין מרצע נאמר בעבד עברי, ודרשו חז"ל על כך, אוזן ששמעה על הר סיני לא תגנב וכו', והנה מצרע בא בעוון לשון הרע ומבואר בחפץ חיים ובשמירת הלשון כי עוון שמיעת לשה"ר גרוע מעוון דיבור לשה"ר, ולפי"ז נדרש היטב לשון **מצרע** עם אותיות **מרצע** המרמזים ענין פגם האוזן.

מצרע - עם צר

האותיות '**מצרע**' הם אותיות '**עם-צר**', ויש בזה כמה עניינים ובחינות, כי אי זהירות בחטא לשון הרע (שזה הגורם לצרעת) נובע מצרות עין על עם ישראל, שרואה דבר בחבירו ועינו צרה מלדון אותו לכף זכות, והעונש לזה הוא, כי בעוון לשה"ר הרבה צרות באות על עם ישראל, (הרעיון נאמר ע"י בכורתי מ' לעפקאוויטש תחי')

מצרע אותיות 'צם - רע'

האותיות '**מצרע**' הם גם אותיות '**צם-רע**', דהיינו שהצום אינו שווה מאומה, אם תוך כדי הצום מדברים לשה"ר ומחלוקת (ולא עושים תשובה על הלשה"ר) וכך אומר הנביא ישעיה נז בהפטרה שאנו קוראים בשחרית צום יום הכיפורים: 'הן ביום צמכם תמצאו חפץ וכל עצביכם תנגשו, הן לריב ומצה תצומו ולהכות באגרף רשע, לא תצומו כיום להשמיע במרום קולכם, הלזה תקרא צום ויום רצון לה', הרי מוכח בזה כי צום שבא יחד עם ריב, מחלוקת ולשה"ר, הוא 'צם - רע'

אל מקום טמא

התורה מצווה כי את האבנים אשר בהן הנגע יפנו אל מקום טמא, '**אל מקום טמא**' פירש"י 'שאין שם טהרות'. (שפירושו: לא שהמקום צריך להיות טמא, אלא הכוונה במקום שאין שם טהרות כדי שהאבנים המנוגעים לא יטמאום).

ונראה שיש כאן מוסר גדול בדברי רש"י, שמקום שאין בו טהרה נקרא מקום טמא, וכמו שעל הפסוק 'והבור ריק אין בו מים' דרשו חז"ל 'מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו' ואמרו על כך בעלי המוסר, שהרי אין מים אלא תורה, ובמקום שאין מים של תורה בהכרח יש בו חטאים מזיקים המשולים לנחשים ועקרבים, כך גם בעניינינו, במקום שאין מקפידין שיהיה טהור נקרא מקום טמא.

ב' באותיות הראשונות של '**תזריע**' (נכתב בתורה רפה ללא ניקוד בתוך האות ת') נשמע כמו 'סז', כמנין פסוקי הפרשה, כי האות ת' כשהיא רפה ללא ניקוד, היא נשמעת כזו אות ס'. כך גם בפרשת מצורע, האות החזקה של המילה '**מצורע**' היא האות צ', מרמזת על צ' הפסוקים. נציין, כי שלושת האותיות הללו, ת (ס) ז' צ' כולם אותיות שהברתם זהה, היינו יוצא מהפה והשיניים.

כי תזריע וילדה

זמן הלידה של ילוד חי, מתחיל ממלאת שבעה חדשים להריון, דהיינו ר"ז ימים, (ז' ירחים ששלש מהם חסרות) עד היום הראשון לחודש העשירי (רש"י במס' נדה), שזה עת הלידה. זה נרמז באותיות של המילה '**תזריע**', האותיות הפנימיות הם ר"ז - י', היינו מיום ר"ז להריון עד י' ירחים, והאות הראשונה והאחרונה הם '**עת**', כלומר זהו עת הלידה בהריון מלא, ככתוב 'ויתן לה ה' הריון' ודרשו בגמרה 'הריון' בגימ' 271, שזה תשעה ירחים. אפשר באופן אחר: האותיות הפנימיות ר"י היינו ז' ירחים (של ל' ימים, כך משמע בגמ' וברש"י שם), והאות הראשונה והאחרונה הם '**עת**', היינו בעיתו במלאת תשעה ירחים.

וראה את הנגע

במסכת נגעים פרק י"ג משנה א' נתבאר שיש עשרה בתים, היינו, שיש עשר מצבים של נגעי בתים, אך הם מרוכזים רק בארבעה דינים, כדלהלן:
א. קילוף מקום הנגע ונטהר.
ב. קילוף ומביא ציפרים.
ג. חילוף האבנים וטיחה וטהרה בציפרים.
ד. ניתוף הבית.

זה נרמז בטעם רביעי שעל וראה את הנגע שצורתו נקודה שהיא י' היינו עשר, לרמז על עשר בתים וושמו '**רביעי**' היינו ארבע לרמז על ארבעת הדינים הללו.

כנגע נראה לי בבית

כבר ביארו המפ' את כ' הדמיון של כנגע, כ"א ע"פ דרכו. ונראה, שיש כאן מסר עמוק למנוגע שנכשל בעוון לשון הרע ולא טרח לדון את החשוד לכף זכות, שהנה הרואה מראה בביתו, בא אל הכהן ואומר לו יש מראה בביתי, ואני מקווה שזה משהו ארעי ולא נגע ממש, כי האדם מטבעו אינו רואה נגעי עצמו ורוצה לקוות שאין זה משהו חמור, וזה המסר ששולחים לו מן השמים, ראה נא שכאשר מדובר במשהו שאצלך אתה קורא

ברכת מזל טוב

לאחי היקר הרב יוסף נחום שליט"א לרגל הולדת נכדו הבכור, בן לבנו הר' בן ציון הי"ו, חתן ידידי הרב ישעי' שטיינברג שליט"א ואברכם בברכת אורח ימים ושנות חיים מתוך נחת והרחבה הדעת עד בלי די, בנים ובני בנים עוסקים בתורה וממשיכי כרם ישראל לתפארת. המעוניין לקבל גליון זה באימייל וכן לכל הארה והערה, יכתוב לי בכתובת הנ"ל ויקבל מידי שבוע הגליון על הפרשה. maadoney@gmail.com